

Kráľovná polí dostala na frač

Extrémne suchó utržilo kukurici silnú ranu. Na tak zdecimované porasty si nespomínajú ani najväčší pamätníci. Zrnová kukurica sa presúva na siláž, no aj pri nej je otázna kvalita. Krutú realitu si na konci augusta na pozvanie Zväzu pestovateľov a spracovateľov kukurice prišli priamo do terénu pozrieť aj štátny tajomník Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) Martin Kováč a generálny riaditeľ Sekcie poľnohospodárstva MPRV SR Pavol Štec. Zástupcovia ministerstva prisľúbili rýchlu pomoc zo strany štátu.

Silná zostava

V Nitrianskom kraji sa pestuje takmer polovica všetkej kukurice u nás. V aktuálnom roku tu bola zasiata na výmere 76-tisíc hektárov (ha). V týchto dňoch by mala vysoko prerastať urastených chlapov, v mnohých prípadoch je však maximálne po pás. Kukuričný klas je v najlepšom prípade zakrpatený a chýba aj samotné zrno. Niekde sa však šúľok nevyvinul vôbec.

Aby poľnohospodárom priniesla kukurica aspoň nejaký úžitok, v mnohých prípadoch ju aspoň silážujú, no aj to s neistým výsledkom, keďže nositeľom viac ako polovice energetického výkonu siláže je kukuričný klas, ktorý krava premieňa na mlieko. Chovatelia sa preto oprávnené obávajú, že nebude s čím nakrmiť zvieratá a chov sa stane „luxusom“, ktorý si už naozaj nikto nedokáže dovoliť. V silnej zostave privítali štátneho tajomníka Martina Kováča a generálneho riaditeľa Sekcie poľnohospodárstva MPRV SR Pavla Šteca v teréne na poličkách v Mojmírovciach, Palárikove a Nových Zámkach predseda Zväzu pestovateľov a spracovateľov kukurice Ladislav Moravčík a predsedovia regionálnych poľnohospodárskych a potravinárskych komôr (RPPK) Peter Schultz (Nitra), Milan Halmeš (Levice), Marek Šimunek (Nové Zámky), Alexander Pastorek (Komárno) a Oliver Šiatkovský (Trnava). Skupinu sprevádzal aj Pavol Hudák z Poľno SME, s.r.o. Palárikovo.

Situácia v okresoch takmer identická

Levická komora uskutočnila medzi svojimi členmi prieskum odhadovaných úrod kukurice v tomto roku, ktorá sa tu pestuje na vyše 13-tisícoch ha. Priemer z posledných 3 a 5 rokov je v okrese Levice identický 8,25 t/ha, v aktuálnom roku je však odhad úrod zrnovej kukurice len 2,67t/ha, čo predstavuje výpadok 68%. Silážna kukurica tu v posledných 5 rokoch sypala 27,38 t/ha, tento rok však očakávajú pokles o 40 % s úrodou 16,45 t/ha. „Napríklad na 250 hektároch sme museli kukuricu úplne zlikvidovať, pretože bola nevyhovujúca na akýkoľvek zber. V roku 2015 sme mali úrody 4,02 ton, no tento rok bude asi jeden z najhorších. Zosilážovanú majú kukuricu u nás už prakticky všetci, takže ten odhad sa tu vlastne rovná realite,“ vysvetlil na výjazde Milan Halmeš.

Výpadky v okrese Komárno sú v závislosti od charakteru pôdy veľmi rozdielne. Smerom na východ sú pôdy ľahšie, skôr vysychajú a nedokážu udržať vodu. Logicky tak majú poľnohospodári v tejto lokalite omnoho väčšie starosti. Iné je to smerom na Dunajskú Stredú alebo Bratislavu, kde nájdeme ťažšie pôdy. „Výpadok 30% je tiež veľa, ale ja sám hovorím, že niečo musíme zniesť ako podnikateľské riziko. Chceme byť korektní aj voči vám, ale smerom na 'Štúrovsko' nám hlásia kolegovia 1,5 t/ha úrody. Situácia je tam veľmi zlá,“ vysvetľoval v debate so zástupcami rezortného ministerstva Alexander Pastorek.

Stav na poliach je obdobný v každom okrese. Na políčku v PD Mojmirovciach sme rovnako mohli vidieť nevyvinuté šúľky a odhad výpadku produkcie je tu 63%. Nehovoriac o zvýšených nákladoch pri pestovaní o minimálne 30%. „Kukurica je kráľovná polí, ale aj kráľovná nákladov,“ trefne poznamenal Milan Halmeš. Chovatelia sú však zodpovední a snažia sa pokryť straty nákupmi od tých, ktorí sa živočíšnej výrobe nevenujú. Výnosnejšiu zrnovú kukuricu navyše presúvajú na siláž, aby dokázali zozbierať aspoň nejaký objem krmiva na zimu. Začínajú sa však ozývať chovatelia, ktorí sa aj tak budú musieť zbavovať zvierat. „U nás v regióne máme veľkého chovateľa s vyše 1600 kusmi výkrmového dobytku. Už dnes však hovorí, že bude musieť ísť na polovicu. Podniky zvažujú silážnu kukuricu aj z veľkých diaľok, pretože máme aj také kukurice, kde sa nevytvoril žiaden šúľok,“ popísal situáciu na 'Trnavsku' Oliver Šiatkovský.

„Hospodárime na výmere 3950 ha, kukurice máme tento rok na 1200 ha pôdy. Až 700 ha však venujeme živočíšnej výrobe, ktorá nám to ale vôbec nevráti,“ poukazuje na zlú situáciu v chove hospodárskych zvierat Marek Šimunek, ktorý šéfuje podniku Poľnohospodár Nové Zámky a.s.

Chov zvierat tak dáva našim poľnohospodárom enormne zabráť, aktuálny stav na poliach však môže priniesť zdanlivo ľahký únik zo zložitej situácie. Veľkí srdciari, ktorí živočíšnu výrobu ešte zachovali, však nechcú pristúpiť k likvidácii. Pomôcť by im mal štát, ktorý dlhodobo deklaruje podporu sebestačnosti. Úbytok stavov zvierat by bol ale presným opakom.

Prislúbili odškodnenie

Vláda dala poľnohospodárom prísľub, že dôjde k nejakému odškodneniu za následky tohtoročného sucha. Generálny riaditeľ sekcie poľnohospodárstva Pavol Štec na stretnutí s poľnohospodármi uviedol, že rezortné ministerstvo dostalo za úlohu zmapovať, aké opatrenia na odškodnenie vplyvu počasia prinesú okolité krajiny. Omnoho náročnejšou úlohou ale bude vyčíslieť úbytky. „Naša aktuálna predstava je, aby podpora bola čo najjednoduchšia. Hydrometeorologický ústav preto vytvoril mapu sucha, ktorá zohľadňuje aj pôdne typy, kde sú zrážkové tieňe za pohoriami, faktor vetra a podobne. Je to teda objektivizované. Zároveň nepôjdu na jemnejšie rozlíšenie ako na kataster okresu. Vyrátali by sme, koľko percent má podnik poškodenej plochy, v ktorom okrese a aká miera sucha tam bola a na toto nastavíme podporu,“ predstrel plány ministerstva generálny riaditeľ. „Nemôžeme odškodňovať žiadnu cukrovú repu ani slnečnicu, ktorá nie je pozbieraná a škody tam nie sú jasné. Čo môžeme urobiť, je, že sa pokúsime vyčíslieť škody na krmovinách, teda trvalých trávnych porastoch, kde však ešte tiež nie je definitívny výsledok, na kukurici na siláž a krmovinách na ornej pôde,“ pokračoval vo vysvetľovaní Pavol Štec.

Ministerstvo teda plánuje nahradiť úbytok hmoty, ktorú by spotrebovali zvieratá. Podľa aktuálnej platnej schémy štátnej pomoci z roku 2017 prináleží odškodnenie podniku s výpadkom produkcie nad 30%. Ďalej schéma hovorí o odškodnení 80% v prípade tých, ktorí majú nejaký typ poistenia aspoň na polovici všetkých plôch. Kto takéto poistenie nemá, dostane iba 40%. „Ešte skúmame, či budeme musieť túto podmienku Európskej únie o nutnosti mať poistenú aspoň polovicu plôch uplatňovať aj v našej predstave,“ podotkol zástupca ministerstva.

Núkajú sa dlhodobé riešenia

Podľa štátneho tajomníka ministerstva Martina Kováča je nemenej potrebné minimalizovať riziká, ktoré s úbytkom zrážok a extrémnymi výkyvmi počasia budú prichádzať. Ministerstvo by malo nájsť nový zdroj príjmu pre poľnohospodárov, pretože sa venujú aj mimo produkčným funkciám v krajine. Musí sa však prísť s podporným mechanizmom. „Pripravujeme legislatívny zámer na vznik klimatického fondu. Išlo by o nový finančný nástroj, ktorý by poskytoval nadstavbovú podporu k existujúcim mechanizmom na ochranu pôdy. Aby sa zadržanie vody v krajine aj ocenilo,“ povedal na stretnutí Martin Kováč.

Ministerstvo má podľa neho enormný záujem o riešenie štruktúry krajiny v podobe ekostabilizačných prvkov. Tie by sa mali objaviť v krajine ešte pred pozemkovými úpravami, pretože tie môžu trvať aj niekoľko desaťročí. Smelým plánom je tiež efektívne adaptovať celú závlahovú sieť, ktorá je pod Hydromelioráciami, š.p. a zmapovať, kde sú aké zrážky a ako ich vieme udržať v krajine.